

บทนำ

จุดประสงค์ ในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนมีจุดประสงค์ที่จะศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเป็นอันดับแรกก่อน เพื่อจะวิเคราะห์ให้ทราบความเป็นจริงว่า ทฤษฎีเหล่านั้นมีความสำคัญเกี่ยวโยงมาถึงการปฏิบัติโดยแท้จริงอย่างไรบ้าง ตลอดจนปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีเมื่อเข้าไปประยุกต์กับการปฏิบัติ ที่ไม่อาจจะวางกฎเกณฑ์ให้แน่ชัดลงไปได้ เพราะเป็นเรื่องของกิจการระหว่างประเทศที่ต้องอาศัยการ ประนีประนอมและอหิยาศัยไมตรีต่อกัน ตลอดจนจารีตประเพณีปฏิบัติทางการทูตที่มนุษย์ได้สร้างสมขึ้นมา และยึดถือกันมาช้านานแล้ว ในการวิจัยนี้เมื่อทราบว่าตนใดเป็นเบ็ดตัวอยู่ในปัจจุบันนี้ ก็จะได้พยายามวิเคราะห์หาทางแก้ไข ปัญหา พร้อมกับชี้ให้เห็นถึงความยุ่งยากที่ไม่อาจจะหยิบยกหลักเกณฑ์มาประกอบการปฏิบัติตามความประสงค์ของรัฐใดรัฐหนึ่งแต่ฝ่ายเดียวได้ ฉะนั้น ในการเขียนจึงได้วางแนวทางศึกษาทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเฉพาะที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการปฏิบัติไปอย่างกว้าง ๆ ซึ่งประเทศต่าง ๆ ที่ทำเป็นความสัมพันธ์ระหว่างประเทศต่อกัน จะต้องมีความเข้าใจทฤษฎีเหล่านั้นเป็นขั้นบันไดก่อน ในอันดับต่อมา เป็นการศึกษาถึงขั้นตอนการปฏิบัติตั้งแต่แรก เริ่มที่สังคมนมนุษย์ดั้งเดิม การติดต่อสัมพันธ์กันอย่างไม่เป็นวิธีการ จนกระทั่งได้เจริญขึ้นด้วยระบอบความ เป็นกิจการอันมีกลไกภายในอันซับซ้อนมากขึ้นกว่าเดิม ในเมื่อโลกก้าวไปสู่อารยธรรมมากกว่าตอน ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจึงเป็นกิจการที่ละเอียดอ่อนและไม่มีหลักเกณฑ์คงที่ วิธีการที่เคยปฏิบัติและได้รับความสำเร็จบางอย่างดีในสมัยก่อน อาจจะเป็นวิธีที่ไร้ผลในปัจจุบันก็ได้

จุดประสงค์ของผู้เขียนอีกประการหนึ่งคือ เนื่องจากผู้เขียนปฏิบัติงานทางด้านการต่างประเทศอยู่ในขณะนี้ มีโอกาสที่จะเฝ้าวิจักษ์เห็นอย่างเด่นชัด จึงใคร่จะศึกษาวิชาขั้นพื้นฐานที่เป็นศิลป ไบรอันสูงที่ให้ความละเอียดและน่าสนใจ เมื่อเป็นการเพิ่มพูนและขยายขอบเขตของพื้นความรู้เชิงที่มีอยู่ก่อนแล้วจากสาขาวิชาอื่น เชื่อว่าจะเป็นประโยชน์อย่างกว้างขวางต่อกิจการงานของผู้เขียนในอนาคต ด้วยเหตุนี้ในขั้นแรกจึงได้วางแนวการวิจัยไปอย่างกว้าง เพื่อเปิดทางให้ได้ศึกษาทฤษฎีอย่างกว้างขวางก่อน ครั้นแล้วจึงเน้นให้แนบลงมาสู่การศึกษาทางปฏิบัติ โดยเฉพาะกรณีของประเทศไทย

นับตั้งแต่เริ่มเปิดความสัมพันธ์ทางการทูตกับต่างประเทศ จนกระทั่งสิ้นสุดสงครามที่ยุติการปฏิบัติตาม
 จารีตประเพณีของไทย เมื่อถูกกลืนในคณะทูตที่แม่ประจำตำแหน่งและได้วันตำแหน่งของตนโดย
 วาระปกติ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าจะไม่เพียงแต่เป็นประโยชน์โดยตรงเฉพาะผู้เขียนเท่านั้น แต่กล่าวได้
 ว่าจะ เป็นแนวทางและให้ประโยชน์และข้อเท็จจริงบางประการ เท่าที่ปรากฏจากกรวิจัยครั้งนี้แก่
 ผู้สนใจจะศึกษาค้นคว้าในวิชาตามนี้ต่อไปเป็นอย่างมากอีกด้วย

ขอบเขตการวิจัย การวิจัยสำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะ เริ่มตั้งแต่สมัยประวัติศาสตร์ความ
 สัมพันธ์ทางการทูต โดยมุ่งพิจารณาประวัติความเป็นมาของระบบรัฐอธิปไตย ซึ่งรัฐเหล่านี้มีอำนาจ
 อธิปไตยของตนเองโดยอิสระ และอำนาจนั้นก็ให้เป็นพื้นฐานของสิทธิการดำเนินความสัมพันธ์ทางการ
 ทูตระหว่างรัฐอธิปไตยอื่น ๆ ซึ่งเป็นมูลฐานกำเนิดของกิจการทางการทูต ต่อมาก็ได้กลายมาเป็น
 สิ่งที่ว่า เป็นสำหรับรัฐอธิปไตยทุกรัฐ จะต้องมีไว้ในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการติดต่อสัมพันธ์กับประเทศ
 อื่น เมื่อได้ศึกษาถึงความ เป็นมาของกรทูตและกล่าวเข้าลัญแล้ว ต่อจากนั้นจะเป็นการพิจารณาถึง
 ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติทางการทูตกับกฎหมายระหว่างประเทศ ว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับอย่างไรใด
 ตลอดจนขอบเขตในเชิงปฏิบัติตามกฎหมายระหว่างประเทศ เท่าที่มีอยู่ในเวลานี้

นอกจากนี้แล้ว จะ เป็นการศึกษาถึงความ กฎหมายภายใน โดยเฉพาะของประเทศไทย เท่าที่
 มีอยู่ว่า มีส่วนเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ทางการทูตและการปฏิบัติ จะมีส่วนสนับสนุนกฎหมายระหว่าง
 ประเทศที่ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหรือไม่ สำหรับตัวบทกฎหมายระหว่างประเทศที่ปรากฏ
 ในรูปสนธิสัญญา ข้อตกลงระหว่างประเทศ ซึ่งจะมีผลใช้บังคับโดยตรงหรือโดยปริยายต่อการทูตกับ
 การปฏิบัติจะรวมอยู่ในขอบเขตของการวิจัยนี้ด้วย ซึ่งจะทำให้ทราบแน่ชัดถึงสาระสำคัญของกฎหมาย
 ระหว่างประเทศที่เป็นจารีตประเพณี สนธิสัญญา ข้อตกลงระหว่างประเทศ ว่ามุ่งหมายจะสร้าง ความ
 เป็นระเบียบแบบแผนของกิจการทางการทูต และการปฏิบัติตามระยะเวลาที่ย่านมาแล้ว ตลอดจนใน
 ภายภาคหน้า ขณะเดียวกันจะก่อให้เกิดให้เห็นมา เหตุที่องค์การกตตงสร้างกฎ ข้อบังคับ สนธิสัญญา หรือ
 ข้อตกลงที่ เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการทูตด้วย ส่วนในตบสุดท้ายของวิทยานิพนธ์นี้ ได้กล่าวเห็นเฉพาะ
 การปฏิบัติในการสัมพันธทางการทูตของ ประเทศไทยโดยตรง ทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายระหว่าง
 ประเทศกับธรรมเนียมประเพณีทางการทูตโดยทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในการปฏิบัติในวงทางการทูต
 บอยจะต้องอาศัยกฎหมายระหว่างประเทศและธรรมเนียมทางการทูตเป็นหลักเกณฑ์ ในขณะเดียวกัน

ท้องถิ่นหนึ่ง ๆ บ่อมจะมีจารีตประเพณีเฉพาะของคนที่มีชีวิตต่อจิตใจ ฉะนั้น การประสานกัน
ระหว่างจารีตประเพณีทางการทูตสากลและกฎหมายระหว่างประเทศ กับจารีตประเพณีท้องถิ่น โดย
เฉพาะอย่างถึงจะได้เน้นการปฏิบัติของประเทศไทย เพื่อให้เกิดความเข้าใจและเป็นการศึกษา
เฉพาะกรณี จะเป็นทางนำไปสู่พื้นฐานแห่งความเข้าใจต่อจารีตประเพณีทางการทูตของประเทศอื่น
ที่เกี่ยวข้องต่อไป

แหล่งอ้างอิง เอกสารที่ไร้ศึกษาค้นคว้าและอ้างอิงในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ส่วน
มากได้แก่คำรณกฤษฎาหมายระหว่างประเทศ การเมืองระหว่างประเทศ ประวัติศาสตร์ระหว่างประเทศ
และวิธีการทูต ซึ่งเป็นภาษาต่างประเทศโดยมาก นอกจากนี้แล้ว ด้วยกฎหมายที่เกี่ยวข้อง สห
สัญญา และข้อตกลงที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและการดำเนินความสัมพันธ์ทางการทูต
ก็ได้มีส่วนอ้างอิงอยู่ด้วยโดยตลอด โดยเฉพาะในการเขียนตอนที่ว่าด้วยหลักความสัมพันธ์ทางการทูต
จำต้องอาศัยหลักวิชาจากหนังสือคำรณกฤษฎาแล้วเป็นส่วนมาก เพื่อเป็นการขยายความในบางตอน
ของการเขียนให้ชัดเจนยิ่งขึ้น บางครั้งจำเป็นต้องอาศัยการสัมภาษณ์บุคคลหรือเจ้าหน้าที่เฉพาะ เรื่อง
ซึ่งเป็นผู้นับถืองานอยู่โดยตรง หรืออื่น ๆ กับศึกษาแนวการปฏิบัติงานจากแนบของกระทรวงการต่าง
ประเทศเพื่อสนับสนุนหลักวิชาในคอมแรกที่ได้เขียนไว้ก่อนแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเขียนในคอม
ที่ว่าด้วยการปฏิบัติทางการทูต ได้อาศัยแนบเรื่อง เฉพาะของกระทรวงการต่างประเทศ และข้อเขียน
หรือบทความจากหนังสือสารานุกรม และเอกสารการอบรมคำรณกฤษฎาที่จะออกไปปฏิบัติงานในสถาน
การการในต่างประเทศ ซึ่งผู้เขียนได้ระวเป็นเอกสารหรือบทความที่บุคคลต่างวิภาการที่เชื่อถือได้

แบบวิธีการค้นคว้าวิจัย ในการเขียนตอนแรกได้ใช้วิธีการค้นคว้าวิจัยแบบพรรณานความ
เพื่อให้เห็นหลักการหนึ่ง เป็นความจริงที่ตรึงอยู่ในการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างประเทศอยู่แล้ว โดย
เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับแนวการเขียนวิทยานิพนธ์นี้ ในเวลาเดียวกันเมื่อกล่าวถึงคอมที่ต้องการจะ
เน้นความสำคัญของหลักวิชา ได้กล่าวถึงวิธีการศึกษาแบบเปรียบเทียบกันมาใช้วิจัย เพื่อจะได้เห็น
ความแตกต่างหรือความเหมือนกันในเนื้อหาของหลักวิชาในระดับสุดท้าย

อย่างไรก็ดี ในตอนสุดท้ายที่กล่าวด้วยถวปฏิบัตินั้น นอกจากจะใช้วิธีการค้นคว้าทั้งของวิธีที่
กล่าวมาแล้วในตอนแรก ยังได้ใช้วิธีการวิจัยแบบแปลความหมายหรือตีความเข้าไปประมวลกับถ้อย
ตามถวรายจำเป็น ทั้งนี้ก็เพื่อขยายามที่ระวิ เกราะที่ให้ทราบถึงแนวคิดและความเชื่อถือที่เกี่ยวกับจารีต
ประเพณีการสัมพันธ์ระหว่างประเทศและธรรมเนียมท้องถิ่น ว่าจะมีหลักการอันใดที่จะถึงยึดถือเป็น
ข้อปฏิบัติในขั้นสุดท้ายของการปฏิบัติทางการทูตระหว่างประเทศ ในส่วนองเดียวกัน หากปรากฏว่า

ตอนใดที่ไม่อาจจะวางกฎเกณฑ์เพื่อนำมาใช้ให้เป็นที่ยอมรับได้ ก็อาศัยการวิจัยแบบตีความนี้ เพื่อชี้แจงแสดงทัศนคติว่ามีสาเหตุอันฐานอันใด ที่นอกเหนือจากจะเป็นเรื่องของความรู้สึกทางจิตใจ ซึ่งมีโอกาสจะเปลี่ยนแปลงไปตามความจำเป็นแล้ว ในทางปฏิบัติควรจะพยายามสร้างกฎเกณฑ์ขึ้น หรือว่าจะอาศัยหลักการของการวิจัยสังเคราะห์จากพื้นฐานของเหตุผลอื่น ๆ สุดแต่กรณี จึงจะเป็นการสมควรประการใด

การลำดับเนื้อความ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ประกอบด้วยเนื้อความทั้งหมด ๒ บทด้วยกัน ในการเรียงลำดับเนื้อความระหว่างบทหนึ่ง ๆ นั้น ผู้เขียนได้พิจารณาจัดลำดับด้วยการอาศัยเหตุผลว่า ความตอนใดควรจะขึ้นก่อน และข้อความอย่างใดควรจัดไว้ในบทหลัง ทั้งนี้จะต้องให้ข้อความสอดคล้องเกี่ยวโยงกันระหว่างบทแรกจนถึงบทสุดท้าย

ในบทที่หนึ่งอันเป็นบทนำของวิทยานิพนธ์นี้ เพื่อให้ผู้อ่านได้มีโอกาสทราบถึงความเป็นมาของวิทยานิพนธ์ ซึ่งจะ เป็นทางให้เกิดความเข้าใจข้อความในบทต่อไปด้วยนั้น ผู้เขียนได้กล่าวถึงจุดประสงค์ทั่วไปของการเขียนวิทยานิพนธ์ในหัวข้อนี้ ซึ่งสรุปได้ว่า นอกจากเพื่อประโยชน์ในการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทแล้ว ยังเป็นการขยายความรู้ให้แก่ผู้เขียนเองในฐานะที่เป็นข้าราชการทางการทูต ซึ่งมีความจำเป็นจะต้องแสวงหาความรู้ในสาขางานที่ตนมีอยู่เสมอ นอกจากจุดประสงค์เช่นว่านี้แล้ว ยังได้กล่าวถึงขอบเขตของการวิจัยในเรื่องนี้ว่า ครอบคลุมทางและขอบเขตไว้อย่างไร ตลอดจนกล่าวถึงแหล่งอ้างอิงของหลักวิชาที่นำมาค้นคว้าว่าได้มาจากทางใดบ้าง และมีวิธีจัดการอย่างไร ในขณะท้ายสุดได้ชี้แจงถึงแบบวิธีการวิจัย ซึ่งในทางวิชาการวิจัยมีอยู่ด้วยกันหลายแบบนั้น ผู้เขียนได้เลือกเอาแบบที่เห็นว่ามีเหมาะสมและจะทำให้เกิดความเข้าใจในข้อความในวิทยานิพนธ์ได้ง่ายมาไว้ และในขณะหนึ่ง ๆ อาจจะใช้แบบใดแบบหนึ่งหรือ บางตอนอาจจะใช้หลายแบบระคนกัน เพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงของวิชาการในมากที่สุดเท่าที่จะทำได้

ในบทที่สองนั้น นับว่าเป็นบทที่กว้างด้วยเนื้อหาทางวิชาการของวิทยานิพนธ์นี้โดยตรง โดยมีหัวข้อว่า หลักความสัมพันธ์ทางการทูต ข้อความทั้งหมดบรรยายถึงหลักการของความสัมพันธ์ทางการทูตอย่างกว้าง ๆ โดยทั่วไป ซึ่งหลักเหล่านี้เป็นข้อเท็จจริงที่ขึ้นอยู่กับคุณเหตุผลธรรมชาติของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หรือทางการทูตทุกหนทุกแห่ง กล่าวคือในคอมแรกเป็นการรวบรวม

เกี่ยวกับวิวัฒนาการของมนุษย์ท่ามกลางการติดต่อกันในฐานะเป็นหมู่เหล่า และคลี่คลายมาสู่การจักระ
 ขึ้นเป็นประเทศชาติ อันเป็นที่มาของระบบรัฐอธิปไตย ซึ่งมีอำนาจอธิปไตยของตนเองโดยอิสระ
 จากพื้นฐานของอำนาจนั้นเอง รัฐก็ได้รับสิทธิดั้งเดิม (inherent right) ที่จะทำการติดต่อกับ
 รัฐอื่น เชื้อดผลประโยชน์แห่งตน สัพพัตถ์ว่ามีคือสิทธิดำเนินการพูด เกี่ยวกับปัญหาอย่างกว้างขวาง
 ของสิทธิที่มีประการใด ผู้เขียนก็ได้ให้ผลของการวิเคราะห์ไว้คยแล้ว ต่อจากปัญหาสิทธิความเป็น
 การพูด ก็เป็นเรื่องของความหมายของนโยบายการต่างประเทศ ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่รัฐจะ
 ต้องมีอยู่ก่อนแล้ว ส่วนการวางนโยบายการต่างประเทศนั้น ก็ผูกพันกับการปกครองของแต่ละ
 รัฐ และขึ้นอยู่กับกาลสมัย เป็นเหตุสำคัญอีกด้วย นอกจากนี้แล้ว ในตอนท้ายของบทให้ให้เห็น
 สถานภาพของรัฐในความสัมพันธ์ทางการพูดด้วย ที่กล่าวถึงเรื่องนี้ก็เพราะมีข้อเท็จจริงอยู่ว่า รัฐ
 เปรียบประดุจสิ่งที่มีชีวิต เหมือนกัน มีการเกิดขึ้นแล้ว เปลี่ยนรูปลักษณะจาก เดิมไปหรือสูญเสียบุคคล
 ภาของรัฐไปในเวลาใดก็ได้ อาการเปลี่ยนแปลงเช่นนี้จะมีผลต่อความสัมพันธ์ทางการพูดประการ
 ใดบ้างนั้น จะปรากฏอยู่ในบทนี้คย

สำหรับในบทที่สามนั้น ข้อความซึ่งหมกมุ่นถึงวิวัฒนาการของทฤษฎีและการปฏิบัติทาง
 การพูดโดยอิสระ นับตั้งแต่แรกเริ่มที่มนุษย์มีการติดต่อกันจนถึงยุคปัจจุบัน เพื่อให้ทราบว่า เมื่อกาล
 เวลาได้ล่วงเลยมาช้านานเช่นนี้ การติดต่อกันเช่นนี้ระหว่างมนุษย์ โครงร่างทฤษฎีหรือกฎ เกณฑ์หรือ
 ภารกิจประเพณีไว้ให้เป็นสมบัติของสังคมมนุษย์นั้นอย่างไรบ้าง เรื่องความสะดวกในการเขียนจะ
 ทำให้เกิดความเข้าใจได้ง่ายขึ้น การเขียนในตอนนี้จึงได้แบ่งระยะเวลาวิวัฒนาการของทฤษฎี
 และการปฏิบัติทางการพูดออกเป็นสามระยะด้วยกัน ระยะแรกว่าคยกล่าวทั่วไปของความสัมพันธ์
 ทางการพูดในสมัยโบราณ จนกระทั่งได้เกิดมีระบบรัฐอธิปไตยขึ้น ซึ่งตลอดระยะเวลาดังกล่าวยังไม่
 ปรากฏว่ามีกฎ เกณฑ์เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการพูดแต่อย่างใด ในระยะที่สองนั้น มุ่งหมายที่จะ
 กล่าวถึงความสัมพันธ์ทางการพูดที่ได้เริ่มมีการวางกฎ เกณฑ์ขึ้นแล้ว นับตั้งแต่การประชุมที่กรุง
 เวียนนา ค.ศ. ๑๘๑๕ เป็นต้นไป ในครั้งหลังสุดนี้ก็ได้มีการร่วมกันสร้างกฎ เกณฑ์ในเรื่องขึ้นอีก
 โดยองค์การสหประชาชาติ ดังได้บรรยายโดยละเอียดไว้แล้ว ส่วนในระยะที่สามนั้น เป็นแผนที่
 ความเกี่ยวกับระยะที่สองเหมือนกัน ว่าคยบททฤษฎีและการปฏิบัติทางการพูดอีกด้านหนึ่ง ซึ่งปรากฏ
 อยู่ในปัจจุบันนี้คือ การพูดแบบประชาธิปไตย นับว่าเป็นการ เจริญคลี่คลายของหลัก เกณฑ์ในเรื่องนี้
 ครั้งหลังสุด

เมื่อได้ทราบถึงวิวัฒนาการของทฤษฎีและการปฏิบัติทางการทูตโดยตลอดแล้ว ในขั้นต่อไป ก็เป็นการศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติทางการทูตทุกยุคทุกสมัย ซึ่งความละเอียดของเรื่องนี้ปรากฏอยู่ในบทที่สี่ ในหัวข้อที่ว่า "กฎหมายระหว่างประเทศกับการปฏิบัติทางการทูต" ในหน้าตอนแรกบรรยายถึงหลักทั่วไปของกฎหมายที่เกี่ยวข้องซึ่งปรากฏอยู่ในรูปต่าง ๆ ต่อจากนั้นเป็นการชี้ให้เห็นข้อตกลงระหว่างประเทศที่ถือได้ว่าเป็นกฎหมายว่ามีผลในขั้นสุดท้ายเพียงใด รวมทั้งสิ่งที่มีนัยว่ายังเป็นลักษณะของข้อตกลงเหล่านั้น นอกจากนี้ ความชอบบทนี้ยังชี้ให้เห็นถึงปัจจัยอีกอย่างหนึ่งที่มีอิทธิพลความสัมพันธ์ทางการทูตอีกอย่างหนึ่งคือธรรมเนียมท้องถิ่น ซึ่งผู้เขียนได้กล่าวนำไว้อย่างย่อในตอนท้ายบทนี้ด้วย เพื่อเปิดทางไว้สำหรับอธิบายเรื่องนี้อย่างละเอียดในบทต่อไป

ในบทที่ห้า ซึ่งนับว่าเป็นบทที่สำคัญยิ่งขะหนึ่งของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ถ้าจะถือว่าเป็นการศึกษาเฉพาะกรณีที่มีว่าถูกต้อง เพราะผู้เขียนมุ่งหมายจะศึกษาเรื่องราวทั้งหมดเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการทูตของประเทศไทยโดยเจาะเฉพาะเท่านั้น เพื่อจะพิจารณาความเป็นจริงว่า กฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยความสัมพันธ์ทางการทูต ของลอร์ดจาร์ส ประเด็นทางการศึกษาทั่วไปได้เข้าไปประสานกับธรรมเนียมท้องถิ่นอย่างไรบ้าง และปัจจัยทั้งหมดยังได้ผสมกลมกลืนด้วยดี หรือมีปัญหาในทางปฏิบัติเพียงใด เพราะฉะนั้นในตอนแรกจึงพิจารณาดังความสำคัญของธรรมเนียมท้องถิ่นในทางการศึกษา ก่อนที่จะได้ทราบว่าธรรมเนียมท้องถิ่นของประเทศไทยนั้นมีความสำคัญและมีคุณค่าต่อการดำเนินชีวิตของคนในสมัยนั้น และได้เข้ามาสัมพันธ์ทางการศึกษาด้วย ต่อจากนั้นเป็นตอนที่กล่าวถึงการเปิดความสัมพันธ์ทางการทูตกับต่างประเทศว่าหมายถึงอะไรบ้าง มีวิธีปฏิบัติในกรณีของประเทศไทยอย่างไร เพื่อได้ตกลงสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตด้วยปกติกันแล้ว ส่วนมากก็ต้องมีการส่งคณะทูตมาประจำในประเทศไทย ความในตอนที่ได้อธิบายถึงการปฏิบัติของประเทศไทยคืออยู่แผนทางการทูตที่ได้รับแต่งตั้งมาประจำในสถานทูตที่อยู่ในประเทศไทย สำหรับหัวหน้าคณะทูตนั้น โดยธรรมเนียมการทูตระหว่างประเทศ จำต้องมีการวางสาสน์ตราตั้งของตนต่อองค์พระมหากษัตริย์ ในตอนนี้จะถือว่าธรรมเนียมท้องถิ่นของไทยที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางการทูตเข้ามาสัมพันธ์ไทยตลอด นอกจากนี้ได้กล่าวถึงการปฏิบัติทางสังคม ของหัวหน้าคณะทูตหลังจากถวายสาสน์ ราชตั้งแล้ว รวมไปถึงเอกลักษณ์และความสัมพันธ์ทางการทูตที่ประเทศไทยอ้างภายใต้การทูตด้วย เมื่อผู้เขียนวางการทูตได้เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ของตนครบกำหนดวาระที่ได้รับแต่งตั้งมาแล้ว ก็จะต้องแยกหน้าไปโดยวาระ ในกรณีของประเทศไทยมีการปฏิบัติโดยธรรมเนียมในเรื่องนี้เช่นเดียวกับที่ประเทศอื่นต่างก็

มีธรรม เมื่อบทองค์นี้ของคนไทย เฉพาะ เหมือนกัน ซึ่งได้อธิบายไว้ในบทนี้เป็นประการสุดท้าย .

อนึ่ง ขอกล่าวถึงความเข้าใจในขั้นแรกนี้ก่อนว่า บรรดาหลักเกณฑ์ของกฎปฏิบัติทางการทูตที่ได้บัญญัติเป็นลายลักษณ์อักษรตั้งแต่แรกเริ่มจนถึงปัจจุบันนี้ ยังไม่อาจถือได้ว่าเป็นหลักเกณฑ์ที่ครอบคลุมการปฏิบัติได้อย่างครบถ้วนบริบูรณ์ เพราะเหตุว่าในทางปฏิบัติทางการทูตหลายกรณีไม่อาจจะบัญญัติให้เป็นลายลักษณ์อักษรได้ เนื่องจากเป็นเรื่องของความรู้สึกทางจิตใจของประเทศที่เกี่ยวข้องกัน กว้างขวางในทางปฏิบัติโดยทั่วไปจึงยินยอมให้นำเอาจารีตประเพณีทางการทูตมาใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ และจะปรากฏข้อความเช่นนี้ในบทบัญญัติทางการทูตที่เป็นลายลักษณ์อักษรเหมือนกัน ดังจะเห็นความโดยละเอียดในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ในตอนที่ว่าด้วยวิวัฒนาการของทฤษฎีและการปฏิบัติทางการทูต ซึ่งวิวัฒนาการทุกชั้นจะมีความเกี่ยวข้องกับในฐานะที่เป็นพื้นฐานของขั้นต่อมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขั้นที่ได้มีการรวบรวมเอาจารีตประเพณีปฏิบัติทางการทูตมาบัญญัติเป็นหมวดหมู่แล้วนั้น ก็ได้ปรากฏเกณฑ์ของกฎปฏิบัติใหม่ซึ่งแยกแยะ เพื่อให้สอดคล้องกับระบบการปกครองของรัฐบาลให้ก้าวเข้าสู่ระบบประชาธิปไตยตามทัศนะของแต่ละฝ่าย ซึ่งถือได้ว่าเป็นวิวัฒนาการในทางการทูตเหมือนกัน และเดี๋ยวก็ยกกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของการทูตที่ได้มีอยู่แล้วแต่ก่อนหน้านั้นก็ยังมีผลต่อการทูตอีกต่อไป อย่างไรก็ตามขอกล่าวอีกครั้งหนึ่งว่า ทฤษฎีและหลักเกณฑ์ทางการทูตซึ่งปรากฏอยู่แม้กับระบบของจารีตประเพณีระหว่างประเทศหรือลายลักษณ์อักษรหรือลายลักษณ์อักษรในทางการทูต เช่นที่กล่าวมาแล้วก็มี ยังไม่อาจถือได้ว่าเป็นวิวัฒนาการอันสมบูรณ์แบบ ในเมื่อสถานการณ์ของโลกเปลี่ยนแปลงไปอยู่ตลอดเวลา ทัศนะการดำเนินการทูตก็จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงไปเพื่อรับทันให้สอดคล้องกับเหตุการณ์ใหม่ ๆ เพราะฉะนั้น ทฤษฎีและการปฏิบัติในทางการทูตจึงจำต้องวิวัฒนาการก้าว เร่งอยู่อีกต่อไป.